

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 29.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 øyr. á forsiðuni, 20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórrí lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 18. juli 1933.

Kostar kr. 1,50 fjóðringsárið — Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

7. árg.

Vore Landboforhold.

III.

Det er en Selvfølge, at Lagtinget, hvis Sammensætning gennem Aarene hovedsagelig har bestået af større Jordbesiddere, til Stadhed har beskæftiget sig med Lovgivningsforsøg paa Landbovæsenets Omraade og her laa jo et stort Arbejde for, Arbejder, som vort Lagting endnu ikke har magtet eller som man ikke endnu har kunnet blive enig om at føre ud i Livet.

Der har vel til Tider skortet paa den rette Forståelse af de Veje, man burde gaa og — vel navnlig — paa det fornødne Sammenhold.

En længe paakrævet Lov som »Lov om Grandstævnens« kom endelig ud i 1891 efter at den i mange Aar havde sat Sindene i Bevægelse indenfor Lagtinget. Kampen føres mellem Tingets konservative og mere frisindede Elementer, og det kan derfor ikke undre, om Loven af den Aarsag har faaet en Skikkelse, der paa enkelte Omraader gør den utilfredsstillende, skønt det skal indrømmes, at den delvis har tjent til at afhjælpe et føleligt Savn.

Som et nødvendigt Tilhæng til denne Lov kom »Lov om Landvæsenkommissioners«, hvorved de ældre Udskiftningskommissioner afløstes.

Saaledes som disse Love til at begynde med blev praktiserede, kunde de vel i Almindelighed siges at være tilfredsstillende. Udvejen for dem, der følte sig brøstholdne ved en Grandstævnvedtægt, var jo at gaa til Landvæsenkommissionen, hvor man kunde vente en bedre Forståelse af det indankede Spørgsmaal end paa Grandstævne, der mange Smaaligheder ofte kunde gøre sig gældende og de store Jordbesiddere dominerede ved den Magtstilling, som deres store Marketal forlenede dem med. Praktisk har jo været, at selv om et Forslag var faldet ved Grandstævne, saa havde vedkommende Mindretal Lov til at indanke Sagen for Landvæsenkommissionen. Man kan med fuld Berettigelse sige, at Loven netop ved denne Fortolkning blev en god demokratisk Lov.

Imidlertid er der sket en Forandring ved dette Forhold, saaledes at nu, efter Amtmand Bærentsens Fortolkning af Grandstævneloven, særlig dens §§ 7 og 10, i Forhold til Bestemmelserne i Udskiftningsloven af 1857 (»Dimmal« for 1. Juli 1905), er et Mindretal afskaaret fra som tidligere at kunne bringe sin Sag frem for Landvæsenkommissionen, naar den er nedstemt ved Grandstævne. Efter at denne Fortolkning er fremkommen, maa Grandstævneloven og Lov om Landvæsenkommissioner anses for temmelig nyttige, især hvor det gælder for de mindre Jordbesiddere at fremme Opdykningsspørgsmaal. Ligeledes er Forholdet mel-

lem Grandstævneloven og Landvæsenkommissionsloven og den ældre Udskiftningskommissionslov en Del uklart, særlig for Lægfolk, idet der er Omraader, hvor Bestemmelser i Udskiftningsloven af 1857 endnu er gældende, og man vil ofte være i Tvivl om, hvor denne Lovs eller senere Lovs Bestemmelser vil være at anvende. Ved Lov om Landvæsenkommissioner burde Loven af 1857 være bleven ophævet i alle dens Ord og Punkter.

Troloven af 1894, der kom ud i Livet under en voldsom Kamp, har paa sin Vis haft Betydning, omend den paa adskillige Punkter lider af Svagheder, som i ikke ringe Grad har hæmmet dens gavnlige Virkning. Dog skal det indrømmes, at enkelte af de til Grund liggende Principer i den, saaledes hvor der tages Sigte paa at skabe en Stand af selvstændige Jordbrugere, er sundt og samfundsnyttige.

Foruden de her nævnte fundamentale Love paa Landbovæsenets Omraade, samt en Del Smaalove af mindre Betydning, har Lagtinget gennem Aarene arbejdet med store og betydningsfulde Landbosager, som af forskellige Aarsager endnu ikke er komne ud i Livet. Vi skal her nævne:

- 1) Adskillelse af Bo og Hauge.
- 2) Fæstegodsets Overgang til Selveje.
- 3) Salg af Præstegaarde.
- 4) Mark- og Vejfred (Værn i Indmarken).

Fremkomsten af disse til Dels meget indgribende Spørgsmaal er meget naturlig, og man maa kun beklage, at de ikke for længst er løste paa en tilfredsstillende Maade. En af Grundene til, at dette ikke er sket, maa vel søges deri, at disse Forslag dels har været behandlet enkeltvis og til forskellige Tider, dels er fremkomne i en saadan Form, at de straks efter at være blevet forelagte er mødte af saa stærk Modstand i Tinget, at det fra første Færd har været øjensynligt, at man ikke vilde kunne arbejde sig sammen og komme til noget endeligt Resultat. Desuden er man ved at behandle flere af disse Sager kommen til at staa overfor Kravet om en almindelig Udskiftning i Lighed med, hvad al er sket i Danmark og andre Lande, hvor Landbruget har naaet en større Udvikling. Og for dette Spørgsmaal med alle dets formentlige truende Konsekvenser er man saa vegen tilbage.

Men Følgen heraf er da ganske naturlig bleven, at man i Stedet for en gennemgribende, nutidsmæssig og frugtbringende Omordning af vor Landbolovgivning i dens Helhed kun har evnet at sætte nogle nye Lapper paa det gamle Klæde. Var derimod hele vor Lovgivning paa dette Omraade under Et blevet optaget til samlet Overvejelse, vilde det Overblik over alle derhen hørende Forhold,

som umuliggjordes af denne stykkevisse Reformering, kunne have været opnaaet.

Forslag til Salg af Fæstegodden og Præstegodser har ikke været videre berørte af dette Spørgsmaal, men har andre vægtligere Grunde gjort sig gældende, som har hindret Gennemførelsen. Uden nærmere at komme ind paa, hvad der fra forskellig Side er anført for og imod Salg af disse Jordejendomme, skal vi i Korthed klargøre vor Stilling til disse Spørgsmaal.

Saa vel principielt som reelt anser vi det for en Uting og i mange Henseende uheldigt, at der er tillagt visse Embeder Jordejendomme, hvis Indtægter hovedsagelig skal udgøre Lønnen til de paagældende Embedsmænd. Dette gælder i første Række Præstembederne, hvor Bortleje af Jorden har skabt en Stand af Jordbrugere (»Opsidderne«), der til Dels lever under Vilkaar, som i allerhøjeste Grad vanskeliggør — ofte næsten umuliggør — deres Eksistens. At det økonomiske Tryk, hvorunder en saadan Jordbruger lever, i flere Retninger er til Liden Baafe for Ejendommen, maa betragtes som en Selvfølge, og der mangler da heller ikke Beviser herfor. For Samfundet i det hele taget maa det betragtes som fordømmeligt, at Jorden besiddes af andre end dem, som selv driver den.

Noget anderledes stiller det sig med Fæstegodset og dets Salg.

Man kan forstaa, at Besidderne, hvis Slægt gennem Generationer har haft Godset i Hænde, kan nære Ønsker om at opnaa en fastere Besiddelsesform — og det har man ment bedst kunde ske ved Godsets Overgang til Selveje — naar denne kunde ordnes paa lempelige Vilkaar.

Dette Spørgsmaal er gammelt i vor Politik og er selvfølgelig altid blevet baaret frem, hovedsagelig af Kongshønderne, men har indenfor Tinget, som ude mellem Befolkningen, mødt sejt Modstand. Der har været anført mange Grunde mod Salget, men Kærnen i Modstanden viser sig stadig at være Betenkeligheder ved at overlade saa store Dele af Samfundets Jord til Enkeltmænd, idet man befrygtede, at dette vilde afskære den Ejendomslose fra Adgangen til Opdykningsjord eller i hvert Fald vanskeliggøre den for ham, selv om nok saa mange Forbehold toges i en Lov, hvorved Overgang til Selveje tilloodes. Og denne Frygt har næppe været ugrundet.

Men rent fraset de praktiske Grunde, der til forskellige Tider er anførte mod Salg af Fæstegodset, er denne Løsning af Landbospørgsmaalet paa dette Omraade i sig selv ganske fornuftstridig og skadelig for Samfundet i sin Helhed. Et enkelt Tilfælde, som slaaende illustrerer Urimeligheden af at bortsalge den Jord, som Staten er i Besiddelse af, til Enkeltmand, er hvad

der nu sker i Danmark, hvor man i dyre Domme har maattet indkøbe Statens gamle Ejendomme igen til Husmandslodder for Landarbejdere.

Foruden Hensynet til fremtidig Opdykning og videre Udstykning af større Kongsgaarde til Smaabrug, er der saa mange Grunde, der for Tiden er afgørende for vor Stilling til Spørgsmaalet om Fæstegodsets Overgang til Selveje. (Da vort Syn herpaa i Hovedsagen falder sammen med, hvad der er udviklet i en Artikelrække i »Tingakrossur« betitlet »Vor Landbolovgivning og dens Reformation« (Nr. 22, 23 og 25 for 1905) skal vi ikke her nærmere komme ind paa en Begrundelse af vor Stilling til dette Spørgsmaal.

Man maa beklage at Troloven af 1894 blev gennemført i en saadan Skikkelse, at den tillod Statsjords Overgang til Selveje og at dens Gennemførelse netop skyldes Mænd, som paa den anden Side var de ivrigste Modstandere af Salg af Fæstegodset. Man kan ikke komme udenom at de gode Lovarbejdere her har gjort sig skyldige i en Modsigelse og at de herved i hvert Fald tilsyneladende har gjort Fæstebøndernes Krav om Kongsgaardenes Overgang til Selveje berettiget og retfærdigt.

„Um socialismu á prædikastólinum“.

I Anledning af en Artikel i »Føroya Socialdemokrat« d. 4. Juli fremsender jeg hermed den omtalte Prædiken og vil gerne bemærke, at jeg maa beklage, at Indsenderen af nævnte Indlæg ikke har forstaaet min Prædiken bedre. Prædikenen er først holdt i Thorshavn Kirke Kl. 11, og samme Sondag Kl. 3, i Hesto Kirke. Som Læserne vel selv vil bemærke, er der ikke Antydning af Angreb paa Socialdemokratiet. Jeg har nævnt dette Partis Motto, fordi det baade er smukt og kendt, men derefter overfort det paa Verden som Helhed og behandlet disse Idealer fra et kristeligt Synspunkt, og prøvet ved Hjælp af disse tre Ord at vække Følelse for Ansvar ved at kalde sig kristen, og det, hvad enten man er rig eller fattig, Arbejdsgiver eller Arbejder. Jeg maa paa det bestemte benægte, at have haft nogen som helt politisk Tendens og forstaae egentlig ikke rigtig Anbrevet, da det jo af Redaktørens Bemærkning, naar undtages de Antydninger, der er udsprunget af Hensynet til det fremsendte Indlæg, fremgaar, at vi er enige i hvert Fald paa det Punkt, der her er Tale om, det evige Ansvar overfor Gud for det Liv, vi har levet her, og specielt Ansvar for vor Behandling af vore Medmennesker.

At jeg, som Kristen og Præst mener, at intet Liv uden Gud fører til Liv og Lykke, men til Fortabelse, er der vel intet underligt i.

Med Tak for Optagelsen.

Bahl-Nielsen.

Prædiken 1. S. e. Tr.

Det sker til Tider, at Mennesker, selv om de har hørt Guds Ord forkyndt igennem et helt Liv, har faaet den Opfattelse af Kristendommen, at det en Slags Religion som man yder en vis Anerkendelse for at være sikker paa at faa det godt, naar man er død; man gaar til en vis Grad ind paa de Fordringer der stilles officielt, man er Kristen. D.v.s. man har tegnet en Slags Forsikring, hvor Premien er et pænt Liv og Forsikringssummen Saligheden, men man faar aldrig Saligheden, for Kristendom er noget ganske andet end et pænt Liv, Tilslutning til en bestemt Læreform. Kristendommen er i højste Grad noget praktisk, noget der stiller Krav, ja, de største Krav, der i det hele taget kan stilles til Mennesker, og ens hele Eksistens er betinget af, hvorvidt man vil gaa ind under disse Krav: »Gud er Kærlighed, og den som bliver i Kærlighed, bliver i Gud og Gud i ham«. Dette er Hovedpunktet i Evangeliet i det hele taget, og i Evangeliet i Dag, og vort Evangelium belyser det saa tydeligt, at man ikke har mere Oplysning behov for at vide, hvad man skal tro og gøre.

Der er Tale om to Mennesker, og mellem disse to Mennesker er der den største Forskel. Livet har sat sit Skel mellem dem, saa at den ene lever i Rigdom og Lüksus, mens den anden er i den dybeste Armod og Nød. Rumligt set er der ikke langt fra den ene til den anden, for Lazarus ligger ved Porten til den Riges Hus, og lidt falder derved ogsaa af til den fattige Tigger ved Døren, men et kummerligt Liv bliver det alligevel. Forskel er for stor imellem dem. Hvorfor skulde dog denne usle Tigger, som tilmed er fuld af Saar, slæbes ind i Huset; han maa da være lykkelig, om han i det hele taget faar lidt Levninger. — Der er et stort Svælg befestet mellem den Rige og Lazarus. De gaar Kodets Gang begge to, her synes Skellet tilsyneladende at være slettet, men der har vel nok ogsaa været Forskel paa den Maade, hvorpaa man har mindedes de to døde, for Lighed i noget som helst findes ikke i Verden. Deres Sjæle føres bort og nu er Rollerne byttet om, stadiger er et stort Svælg befestet mellem den Rige og Lazarus, men nu er det Lazarus, der har det godt mens den Rige er i Pinestedet, og Svælget er saa dybt, at han der hele sit Liv maaske har kunnet faa hvad han pegede paa, nu end ikke kan faa bragt en Draabe Vand til at lække sin brændende Tørst. Nu ser han Resultatet af sit Liv og kan end ikke længere bidrage til sin kære Frelse, men faar forogetsine Kvaler ved Tankerne om, at han med sit Liv har draget, ikke blot sig selv men sine kære hen mod det Punkt, hvor han nu befinder sig og aldrig i Evighed kan der raades Bod paa dette; han har valgt og valgt galdt, han havde